

SA EPIFondi kaudu HASARTMÄNGUMAKSU LAEKUMISEST ANTUD TOETUSE KASUTAMISE ARUANDE (periood 01.01.2018-31.12.2018) LISA 3 – Lühiülevaade projekti teostumisest (sh hinnang projekti teostumisele võrreldes taotluses esitatuga)

PROJEKTI NIMETUS: EPIKoja tegevusprogramm 2018

ÜLEVAADE PROJEKTI TEOSTUMISEST:

1. Projekti sisuline kokkuvõte

EPIKoja tegevusprogramm 2018. a.

Eesti Puuetega Inimeste Koda (edaspidi EPIKoda) on katusorganisatsioon, mis ühendab puuetega inimeste ja krooniliste haigete ühendusi ning liite üle Eesti. 2018. aasta lõpu seisuga kuulub EPIKoja koosseisu 48 üle-eestilist puuetega inimeste või krooniliste haigete organisatsiooni, nendest 32 erinevat liitu ja 16 maakondlikku puuetega inimeste koda. Kokku esindab EPIKoda umbes 285 organisatsiooni u 22 000 liikmega.

Vastavalt EPIKoja arengukavale 2017-2023 on EPIKoja visioon olla sõltumatu ja professionaalne puudevaldkonna poliitika ja ühiskonna arvamuse kujundaja.

EPIKoja missioon on puuetega inimeste ja krooniliste haigete elukvaliteedi, ühiskonda kaasatuse ning eneseteostuse võimaluste tõstmine läbi huvikaitse ja koostöö.

2018. aasta prioriteetid:

1. ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamine ja järelevalve
2. ÜRO PIK variraporti esitamine ÜRO-le
3. EPIKoja ja liikmete jätkusuutlik areng

Projektiga viime ellu arengukavas 2017-2023 määratletud tegevusi, sihiga saavutada põhikirjalisi eesmärke. Teeme koostööd riigiasutuste, omavalitsuste ja kodanikuühiskonna ning erasektori organisatsioonidega; osaleme töörühmades; vahendame informatsiooni, viime ellu arendustegevusi ja projekte EPIKoja liikmesorganisatsioonidele ning puuetega inimestele ja kroonilistele haigetele; anname välja teabematerjale, suhtleme laiemal avalikkusega läbi meedia ja sotsiaalmeedia.

Rahvusvaheline koostöö: EPIKoja esindaja kuulub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteesse. EPIKoda on Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi (EDF) ning Euroopa Patsientide Foorumi (EPF) liige. EPIKoda teeb koostööd harvikaiguste Euroopa katusorganisatsiooniga EURORDIS, Balti riikide, Põhjamaade ja teiste riikide puuetega inimeste organisatsioonidega (vt ka punkt 4, alaprojekt 4).

Projekti tegevused on täpsemalt kirjeldatud tegevusprojekti alaprojektides allpool (vt punkt 4). Jooksev informatsioon EPIKoja tegevuste kohta on kättesaadav koduleheküljelt www.epikoda.ee ning sotsiaalmeedia kanali Facebook kodulehel Eesti Puuetega Inimeste Koda. Sisutegevust toetab korrektne finantsarvestus ning haldustöötajad Toompuiestee 10 maja haldamiseks.

2. Palume välja tuua muudatused projektitaotluses esitatud ja projekti täitmise tegelike üldnäitajate osas, põhjendada:

2.1. eesmärgid

Tegevusprojekti eesmärgid kattuvad arengukava 2017-2023 strateegiliste eesmärkidega:

1. Puuetega inimeste ja krooniliste haigete huvid ja õigused on poliitikakujunduses arvesse võetud.
2. Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ja eneseteostuse võimalused on paranenud.
2. EPIKoda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon.

EPIKoja arengukava: <http://www.epikoda.ee/wp-content/uploads/2012/04/EPIKoja-arengukava-2017-2023-PDF.pdf>

EPIKoja tegevusprojekti eesmärgid alaprojektide lõikes järgnevad allpool (vt punkt 3.1 Tegevuste kirjeldus):

2.2. koostööpartner(id):

Eesti Puuetega Inimeste Fond SA, Riigikantselei, Õiguskantsler, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Kultuuriministeerium, Justiitsministeerium, Riigikogu Sotsiaalkomisjon, Sotsiaalkindlustusamet, Eesti Haigekassa, Eesti Töötukassa, Terviseamet, Tööinspeksioon, Võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse volinik, Riigikontrolör, Eesti Koostöö Kogu, Eesti Haridusfoorum, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Eesti Töandjate Keskkliit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Tallinna linnavalitsus, SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital, SA Innove, SA Archimedes, SA Kutsekoda, Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Noorteagentuur, Eesti Inimõiguste Keskus, Mõttekoda Praxis, SA Eesti Agrenska Fond, Eesti Lastekaitse Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Eesti Patsientide Liit, Connected Health klaster, Vabauhenduste Liit, Eesti Rahvusringhääling, Õigusteenuste Büroo SA, AS Hoolekandeteenused, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskus, Ligipäätavuse Foorum MTÜ, Apollo raamatupoodide kett, Pro Civitas MTÜ, MTÜ Eriline Maailm, puuetega inimeste organisatsioonid jt.

Euroopa tasandil: European Disability Forum; European Patient's Forum; EURORDIS, Euroopa Komisjon, ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee.

2.3. projektis osalenud inimeste arv:

Sihtgrupid (vt ka punkt 2.2. koostööpartnerid):

- EPIKoja liikmesorganisatsioonid (48 otseliiget, 3 toetajaliiget, 285 liikmesorganisatsiooni, ~ 22 000 liiget)
- puudega ja krooniliste terviseprobleemidega inimesed ning nende pereliikmed (sh 157 000 puudega inimest);
- puuetega inimestega tegelevad rakendusasutused (Eesti Töötukassa, Sotsiaalkindlustusamet, Eesti Haigekassa, SA Archimedes jt), puuetega inimestega tegelevad spetsialistid, töandjad, haridusvaldkonna spetsialistid;
- poliitikakujundajad (ministeeriumid, riigiasutused, Riigikogu komisjonid jt);
- võrdset kohtlemist edendavad institutsioonid ja koostöövõrgustikud;
- laiem avalikkus.

2.4. Kokku osales tegevustes

01.01.2018 - 31.12.2018 osales otsetegevustes 1769 inimest, kes osalesid EPIKoja poolt korraldatud kohtumistel, koosolekutel, ümarlaudadel, koolitustel, konverentsidel, pressikonverentsidel, festivalidel ja tänuüritustel. Lisaks esineti ettekannetega koostööpartnerite poolt korraldatud sündmustel 30 korral, auditooriumiks kokku 2096 inimest. Kokku osales tegevustes 3865 inimest.

Täiendavalt osalesid EPIKoja esindajad 225 koostööpartnerite poolt korraldatud koosolekul, kohtumisel, konverentsil jne. Täpsem info osalejate ja ürituste sisu kohta säilitatakse EPIKoja ürituste 2018 ja projektide kaustades. Vt lisaks punkt 3 Elluviidud tegevused.

2.5. Täiendavate ressursside taotlemiseks esitatud taotlused (ning kas need rahuldati):

1. 2018 aastal esitati täiendavate ressursside taotlemiseks 4 uut taotlust millest sai positiivse rahastusotsuse 2. Eduka projekti (KÜSK) elluviimist alustati 2018. aasta II poolaastal ja jätkatakse 2019. aastal. 2018. aastal esitati ja rahuldati Erasmus+ rahvusvaheline noortevahetuse projekti „(In)visible souls behind the masks“ rahastusotlus. Projekti elluviimine jääb 2019. aastasse. Jätkus ka 6 varem rahastusotsuse saanud projekti elluviimine. Lisaks eraldati täiendavaid vahendeid EPIFondist EPIKoja veebilehe arenduseks.

Veel viidi PERH tellimusel ellu projekt PERH koolitused, Haridus- ja Teadusministeeriumi partnerina projekt Kaasav haridus, alustati annetuste kogumist ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise variraporti avaldamiseks viipekeelse videona, jätkati annetuste kogumist käsiraamatu Teekond erilise lapse kõrval

kordustrükiks ning korraldati juhatusele ja tegevmeeskonna esindajatele omaosalusega õppevisiit ÜRO puuetega inimeste õiguste komiteesse. (vt punkt 3 Elluviidud tegevused lõpus).

Rahastustaotlust ei rahuldatud (vt ka punkt 3.6 Majanduslik külg):

1. Tallinna Linnavalitsuse hange objektide ligipäasetavuse kaardistamiseks
2. Kodanikuühiskonna Sihtkapital EV 100 kingituste teavitustoe voor

2.6. Projekti oodatavate ja projekti täitmise tegelike mõõdetavate tulemuste võrdlus.

1. Üldkoosolekud – 2/2 (ellu viidud/planeeritud)
2. Juhatuse ja tegevmeeskonna õppereis– 2/1
3. Tegevmeeskonna koolitus – 2/1
4. Juhatuse koosolekud – 6/6
5. Liikmesorganisatsioonide koolitused – 2/2
6. Regionaalsed infopäevad – 2/2
7. Teematilised ümarlauad –3/3
8. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni variaraporti pika eesti k versiooni avaldamine – 1/1
9. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni variaraporti ingl k lühiversiooni esitamine ÜRO-le – 0/1
10. EPIKoja 25. aastapäeva minikonverents ja vastuvõtt – 1/1
11. Poliitikakujundajatele EPIKoja poolne ühisarvamus õigusaktidele, arengukavadele, programmidele esitamine ja koostööpartneritele ekspertarvamuste esitamine – 52/28
12. Puudetemaatiliste ainekursuste läbiviimine kõrgkoolides - 0/1 õppegrupile
13. Ettekanded koostööpartnerite korraldatud konverentsidel, seminaridel, teabepäevadel jm. – 30/10
14. Aktiivne osalemine töögruppides, komisjonides, nõukogudes ja ümarlaudadel – 31/25
15. Aktiivne osalemine EDF juhatuse koosolekutel – 2/2 ja üldkoosolekul -1/1 ja EPF üldkoosolekul –1/1
16. Ettevalmistavad kohtumised ÜRO Puuetega inimeste variraporti esitamise ja tulevase kaitsmise eesmärgil Genfis – 4/4
17. Aktiivne osalemine EK ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni Work Forumil – 1/1
18. Aktiivne osalemine EL puuetega inimeste päeva üritusel – 1/1
19. Ajakirja "Sinuga" väljaandmine – 2/2 (700 + 1000 eks)
20. Kommentaarid, pressiteated, sõnavõttud ja artiklid meedias – 45/30
21. Üle-eestiline puuetega inimeste kultuurifestival – 1/1
22. Rahvusvahelise puuetega inimeste päeva konverents -1/1

2.7. Muu

3. Elluviidud tegevused.

Alljärgnevalt on toodud juhend projekti rakendamise käigus elluviidud tegevuste kirjeldamiseks. Palume märkida ära ka kõik projektiga seotud positiivsed ja negatiivsed kogemused. Võimalusel siia lisada ka projekti elluviimisega seotud väljundid (video, fotod, veebilehekülg, artiklid jne) ning informatsioon nende levitamise kohta.

EPIKoja planeeritud tegevused viisime ja viime 2018. aastal läbi alaprojektide lõikes.

Alaprojektid on järgmised: 1. Arendustegevused; 2. Huvikaitse tegevused; 3. Haldus ja administreerimine; 4. Välissuhted; 5. Info ja kommunikatsioon; 6. Puuetega inimeste kultuurifestival; 7. Puuetega inimeste päeva konverents; 8. Toompuiestee 10 haldus. Lisaks EPIFondist rahastatud tegevusprogrammidele viisime 2018 aasta I poolaastal ellu täiendavalt rahastatud projekte (vt punkt 3 Elluviidud tegevused lõpus.)

3.1. Tegevuste kirjeldus

Palume anda tegevuste üldkirjeldus (kontekst, teema jms)

Alaprojekt 1. Arendustegevused

Alaprojekti eesmärgid:

- Eesti Puuetega Inimeste Koda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon (*arengukava strateegiline eesmärk 3*).
- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ning eneseteostuse võimalused on paranenud (*arengukava strateegiline eesmärk 2*)

Planeeritud ja elluviidud tegevused detailselt:

- 1. üldkoosolek 27.04 Tallinnas EPIKojas. 2. üldkoosolek 15.08 Haapsalus
- 1 juhatuse ja tegevmeeskonna õppevisiit 04-08.04 ÜRO puuetega inimeste õiguste komiteesse
- 1 tegevmeeskonna sisekoolitus 9.01 teemal Töövõime hindamine, haldusmenetlus ja kohtumenetlus
- 6 juhatuse koosolekut 26.01, 05.04, 27.04, 15.08, 01.11 ja 10.12.
- 1 EPIKoja 25. aastapäevale pühendatud minikonverents ja vastuvõtt 02.03 Tallinnas.
- 3 koolitust liikmetele: 30.05.2018. Teema: puuetega inimeste inimõigused, puuetega inimeste õigused KOV sotsiaalteenuste saamisel, töövõime hindamine; 31.10.2018 Teema: andmekaitse määrus ja 15.11.2018 Teema: Stressiga toimetulek ja läbipõlemise ennetamine. Kõik koolitused toimusid Tallinnas, EPIKojas.
- 1 koolitus-õppereis 15-16.08 Läänemaal (EPIKoja suvekool).
- Tegevmeeskonna osalemine Riigikantselei, Praxis ja EMSL (Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit) korraldatavas vabahenduste huvikaitseprogrammis Huvikaitse labor
- Tegevmeeskonna osalemine Avalike Teenuste Arenduse Programmis sotsiaalministeeriumi kahe tööruhma koosseisus.
- 2 regionaalset infopäeva maakonnakeskustes. Teema: sotsiaal- ja tööturuteenused. 17.10. Paides ja 21.11 Jõgeval.
- 1 patsiendiorganisatsioonide ümarlaud E-tervise ja patsientide jõustamise teemal 11.01. Tallinnas EPIKojas; 1 harvikaiguste ümarlaud koostöös Eesti Agrenska Fondiga rahvusvahelisel harvikaiguste päeval 28.02 Tammistus mõis-perekeskuses, 1 ümarlaud Tööandjate esindajatele koostöös Tööandjate Keskliiduga 31.10 EPIKojas.
- 1 miniuuring võrgustiku liikmete hulgas puuetega inimeste riigikaitse osalemise valmisoleku ja hoiakute teemal mais ja juunis 2018.
- Liikmesorganisatsioonide regulaarne nõustamine

Lisaks:

- 1 tegevmeeskonna õppevisiit-koolitus Valkla kodusse 28.05
- 1 tegevmeeskonna õppevisiit-koolitus Viti kodusse 5.10
- 1 infopäev-vestlusring liikmetele 10.12.2018 EPIKojas
(*tegevused seotud arengukava tegevustega 2.2.3; 2.3.3; 2.4.3; 3.1; 3.4*)

Alaprojekt 2. Huvikaitse tegevused

Alaprojekti eesmärgid:

- ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (PIK) rakendamise järelevalve on seadustatud ja toimib (*arengukava alaeesmärk 1.1.*)
- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete elukvaliteeti ja elukorraldust mõjutavate oluliste õigusaktide vastuvõtmisel arvestatakse EPIKoja seisukohtadega (*arengukava alaeesmärk 1.2.*)
- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ning eneseteostuse võimalused on paranenud (*arengukava strateegiline eesmärk 2*)

Planeeritud ja elluviidud tegevused detailselt:

- Koostöö võrdõigusvoliniku ja õiguskantsleriga.

- ÜRO PIK variraporti pika eestikeelse versiooni avaldamine paber kandjal (sh punktkirjas ja lihtsustatud keeles) ja esitlemine 01.03
- ÜRO PIK variraporti lühiversiooni koostamine, tõlkimine eesti viipekeelde ja inglise keelde ning esitamine ÜRO-le. Tegevust alustati 2018. aastal ja lõpetatakse 2019. aastal, et esitada raport ÜRO-le tähtajaks 11.02.2019.
- Poliitikakujundajate survestatamine ÜRO PIK rakendamisel ja Võrdse kohtlemise seaduse muutmisel. 2018. aastal võeti Riigikogus vastu Õiguskantsleri seaduse muudatus, millega anti alates 01.01.2019 õiguskantslerile ÜRO PIK järelevalve roll. Võrdse kohtlemise seaduse muutmise menetlus on Riigikogus 2018. aasta lõpu seisuga pooleli.
- ÜRO PIK järelevalve sõltumatu komisjoni moodustamisele kaasaitamine. Ettevalmistav kohtumine ja konsultatsioon õiguskantsleri nõunikuga 01.11.
- Sihtgrupi (puuetega inimesed ja kroonilised haiged) jätkuv teavitamine ÜRO PIK sätestatud õigustest ja õiguste kaitse võimalustest
- Aktiivne osalemine valdkonna õigusaktide, arengukavade ja programmide väljatöötamises ja muutmises koondades EPIKoja liikmesorganisatsioonide seisukohti ja ekspertarvamuste edastamine poliitikakujundajatele – 52/28 (ellu viidud/kavandatud)
- Aktiivne osalemine Võrdse kohtlemise võrgustiku, Inimõiguste Ümarlaa ja Mitmekesisuse kokkuleppe töös
- Tervishoiu-, sotsiaal-, haridus- ja töövaldkonna spetsialistide ning tööandjate teadlikkuse tõstmisega seotud tegevused. Viidi läbi 5 koolitust: 2 Astangu KRK lapsevanemate vestlusringi, TK Andras/EPALE täiskasvanukoolitajate konverentsi õpituba, Vanalinna Hariduskolleegiumi õpilaste õpituba ja seminar "Ligipääsetav turism" turismiettevõtjatele koostöös EAS-ga. Kõrgkoolides 2018. aastal ainekursusi läbi ei viidud.
- Ettekanded koostööpartnerite korraldatud konverentsidel, seminaridel, teabepäevaldel jm. – 30/10. Näiteks Sotsiaalministeerium, Connected Health klaster, Tervise Arengu Instituut, PERH, Tallinna Ülikool, Eesti Kunstiakadeemia/Tallinna Disainiöö, Tartu Ülikool, Haridus- ja Teadusministeerium, Puuetega Naiste Ühenduste Liit, Arvamusfestival, Science/Business Healthy Measures, Läti puuetega inimeste katusorganisatsioon Sustento jne.
- Tööandjate nõustamine vähenenud töövõimega inimeste töölistamiseks. Näiteks Swedbank, ettevõtja Helina Tilk, ettevõtja Katrin Tamm ning pidev koostöö Tööandjate Keskliidu ja Personalijuhtide Ühendusega PARE. Lisaks artiklid/kommentaariid Tööinspektsiooni ajakirjas Tööelu ja Tööandjate Keskliidu töövõime eriväljaandes.
- EPIKoja võrgustiku väliste partnerite ligipääsetavuse alane nõustamine. Näiteks Meremuuseum, EAS Turismiosakond, EKA arhitektuuriosakond, EL täiskasvanute koolituse võrgustik EPALE.

(tegevused seotud arengukava tegevustega 1.1.1 kuni 1.1.6; 1.2.2; 2.2.4; 2.3. ja 2.4.3)

Lisaks:

- 12.07.2018 kohtus EPIKoja delegatsioon koosseisus juhatuse esimees Monika Haukanõmm, tegevjuht Anneli Habicht, ÜRO PIK variraporti projektijuht Mihkel Tõkke, Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige Jakob Rosin, Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees Tiit Papp, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu juhatuse liige Tom Rüütel **Vabariigi Presidendi Kersti Kaljulaidiga**, et tutvustada variraportit ja puuetega inimeste valdkonna peamisi arengukohti. Kohtumisel sõlmitud kokkuleppe kohaselt saadeti presidendi kaaskirjaga variraporti paberversioon kõigi Eesti kohalike omavalitsuste juhtidele.
- 08.10.2018 kohtus EPIKoja delegatsioon koosseisus juhatuse esimees Monika Haukanõmm, tegevjuht Anneli Habicht, Põhja-Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige Janne Jerva, Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees Tiit Papp, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu juhatuse liige Tom Rüütel ning EPIFondi esindajad **Peaminister Jüri Ratasega**, et tutvustada variraportit ja puuetega inimeste valdkonna peamisi arengukohti, samuti probleeme puuetega inimeste organisatsioonide rahastamisel.

Alaprojekt 3. Haldus ja administreerimine

Alaprojekti eesmärgid:

- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete elukvaliteeti ja elukorraldust mõjutavate oluliste õigusaktide vastuvõtmisel arvestatakse EPIKoja seisukohtadega *(arengukava alaeesmärk 1.2.)*

- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ning eneseteostuse võimalused on paranenud (*arengukava strateegiline eesmärk 2*)
- Eesti Puuetega Inimeste Koda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon. (*arengukava strateegiline eesmärk 3*).
- Koostöö edasiarendamine strateegiliste koostööpartneritega valdkondade lõikes (*arengukava osa VII*)

Planeeritud ja elluviidud tegevused detailselt:

- Aktiivne osalemine töögruppides, komisjonides, nõukogudes ja ümarlaudadel – 31/25
- Kommunikatsiooni- ja koordineerimistegevus organisatsiooni liikmete ja koostööpartneritega rakendades kaasaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid – kodulehekül, Facebook kodulehekül, e-registrid ja koostöödokumendid pilvekeskkonnas Google Drive
- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete nõustamine kohapeal, telefoni ja e-kirja teel
- Igapäevase sisulise töö tegemiseks vajalikud tugitegevused (raamatupidamine, veebihooldus, IT-riistvara, bürooteenus, sideteenus, pangateenus, postiteenus, jne)

(*tegevused seotud arengukava tegevustega 1.1.3; 1.2.1; 2.1.1; 3.2-3.4*)

Alaprojekt 4. Välissuhted

Alaprojekti eesmärk:

- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete poliitikakujundustöö Eestis on hästi sidustatud Euroopa Liidu ja laiema maailma vastavate valdkondade arenguga (*arengukava alaeesmärk 1.3*)

Tegevused detailselt:

- EDF (Euroopa Puudega Inimeste Foorum): 03.-04.03 – EDF juhatuse koosolekul Brüsselis osales EPIKoja juhatuse liige Toomas Mihkelson, kelle saatjaks oli Helen Kask. 25.-26.05 EDF üldkogul ja sellega seotud konverentsil Leedus osales EPIKoja 2 delegaati – EPIKoja juhatuse liige Toomas Mihkelson, kelle saatjaks oli Helen Kask ja ELIL juhatuse liige Tom Rüütel, kelle saatjana Tauno Asuja. EDF üldkoosolekul markeeriti ka kõigi kolme Balti riigi tänava sajandivanuseks saamist. Markeerimisel esindas EPIKoda meie juhatuse liige Toomas Mihkelson.
- EDF juhatuse koosolekul Viinis 16.-18 november osales EPIKoja juhatuse liige Toomas Mihkelson, tema saatjaks oli EPIKoja nõustaja Kristi Rekand. Juhatus keskendus valimiste teemale – eelseisvad Euroopa Parlamendi valimised peavad olema ligipääsetavad, selle nimel tuleb teha jõupingutusi.
- 14.-15.04 – EPF (Euroopa Patsientide Foorum) üldkoosolekul Brüsselis osales EPIKoja esindaja Eesti Põletikulise Soolehaiguse Seltsi juhataja Janek Kapper, kes osalemise tulemusena liitus ka EPF-i digitaalse tervise tööruhuga.
- 04.-08.04 – toimusid EPIKoja juhatuse liiketele ja ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni variraporti võtmekoostajatele ettevalmistavad kohtumised ÜRO Puuetega inimeste variraporti esitamise ja tulevase kaitsmise eesmärgil Genfis. Genfi kohtumisel osales 8 EPIKoja liikmete esindajat ja 3 variraporti tööga seotud tegevtootajat. Kohtumised toimusid ÜRO struktuuridega – ILO puude ja ettevõtluse võrgustiku direktori Stefan Trömeliga, Sotsiaalse ja solidaarse majanduse üksuse juhi Roberto Di Meglio-ga, IDA Rahvusvahelise Puuetega inimeste organisatsioonide alliansi esindajatega, ÜRO Puuetega inimeste õiguste komitee esindaja ning Eesti alalise esindusega Genfis.
- Tavaliselt igal aastal IV kvartalis toimuv Euroopa Komisjoni puuetega inimeste õiguste konventsiooni teemaline konverents WorkForum toimus 2018. aastal juba 29. mail. Konverentsil osales EPIKoja võrgustiku liikmesorganisatsiooni Eesti Puuetega Naiste Ühenduste Liidu esindaja Marianne Turmann, kelle saatjana oli kaasas Tatjana Tomingas. EPIKoja välissuhete esindaja Meelis Joost osales ühe paneeli töös, kuna samal ajal toimus Brüsselis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koosolek. WorkForumi teemaks oli puuetega inimeste valdkonna nähtavus, konventsiooni elluviimine valdkonnas tervishoid, rehabilitatsioon ja rehabilitatsioon, samuti ÜRO puuetega inimeste õiguste komitee roll konventsiooni rakendamisel. Kuna EPIKoda soovis toetudes märtsi alguses valminud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise variraporti põhjal koostada veel 2018.a. inglisekeelse lühendatud versiooni, olid kõik infokillud konventsiooni ellurakendamise paremaks

teostamiseks väga teretulnud. Samuti on konventsiooni rakendamise horisontaalse teemana puuetega naiste kaasamine, säästva arengu eesmärkide täitmine jt. teemad olulisel kohal, seetõttu teeb EPIKoda jõupingutusi, et kaasata konventsiooni tegevustesse võimalikult võrdselt nii mehi kui naisi.

- 3.-4. detsembril Brüsselis puuetega inimeste päevale pühendatud üritusel Euroopa Liidu tasandil osales EPIKoja võrgustiku poolt pimedate esindajana Jakob Jõgisuu, saatjana EPIFondi juhataja Eero Kiipli. Üritusel kuulutati välja Euroopa ligipäätava linna tiitlid, tänavu keskenduti ligipäätavusele kultuuriväärtuste valdkonnas.
- 13-14. detsembril esindasid EPIKoda tegevjuht Anneli Habicht ja Eesti Hemofiiliaühingu juhatuse liige Kaido Vaatemäe Belgradis toimunud Ida-Euroopa Harvikaiguste konverentsil. 18 riigi harvikaiguste organisatsioonide esindajad jagasid konverentsil seniseid huvikaitse praktikaid ning tugevdasid võrgustiku koostööd. Kohal olid ka harvikaiguste Euroopa katusorganisatsiooni EURORDIS esindajad.
- Koostöö jätkamine Balti riikide puuetega inimeste katusorganisatsioonidega, Euroopa-Aasia Sihtasutusega, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga jt. asjakohaste organisatsioonide ning algatustega. Alates 2017. a. on EPIKoda Eesti Säästva Arengu komisjoni liige ning soovime ka selles vallas aktiivset välissuhtlust arendada. Nimetatud valdkonnas kandideerisid Euroopa-Aasia suvekooli vähemalt 2 noort Eestist, kuid kahjuks ei osutunud nad tiheda konkurentsi tõttu valituks. ILO-ga koostööd on kirjeldatud alapunktis, mis käsitleb ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni variraporti esitamise ettevalmistamise tööd Genfis. Säästva Arengu Komisjoni töös on EPIKoja esindaja osalenud esimesel poolaastal ühel korral. Samuti osales EPIKoja esindaja 21.-22. märtsil Brüsselis Euroopa Komisjoni korraldatud Arenguvaldkonna Poliitilisel Foorumil (Policy Forum on Development), kus arutati uusi Euroopa Liidu mehhanisme arengu rahastamiseks, räägiti Cotonou lepingu lõppemisel 2020.a. uue lepingu koostamise protsessist, käsitleti ÜRO 2030 säästva arengu tegevuskava ja rahaliste vahendite mobiliseerimise võimalusi selle tegevuskava ellurakendamiseks.
- Jooksvalt on EPIKoda Tallinnas vastu võtnud väliskülalisi, delegatsioone Prantsusmaalt, Soomest, UK-st, Itaaliast, Hollandist, Lätist kelle vastuvõtuga tegeles välissuhete eest vastutav Meelis Joost. Samuti panustab Koda Euroopa poolaasta programmi – Euroopa poolaasta võtmes toimus Euroopa Komisjoni esindajatega kohtumine EPIKojas 18. oktoobril, kus ülevaate Eesti arengutest puuetega inimeste õiguste, tööhõive ja hoolekande valdkonnas andis Anneli Habicht. EPIKoja esindajad on aktiivselt osalenud ka Euroopa Komisjoni delegatsiooni korraldatud kuulamistel.
- Väga oluliseks tööks II poolaastal on olnud EPIKoja võrgustiku poolt koostatud ÜRO Puuetega inimeste õiguste variraporti artiklite tõlkimine inglise keelde, suhtlemine International Disability Alliance IDA-ga, et olla paremini valmis 2019 a. aset leidvaks riikliku raporti ja variraporti kaitsmiseks Genfis.

(tegevused on seotud arengukava tegevustega 1.3.1- 1.3.4)

Vt ka Projekti sisuline kokkuvõte ülalpool lk 1: Rahvusvaheline koostöö.

Alaprojekt 5. Info ja kommunikatsioon

Alaprojekti eesmärgid:

- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ning eneseteostuse võimalused on paranenud *(arengukava strateegiline eesmärk 2)*
- Laiema avalikkuse teadlikkus puuetega inimestest ja kroonilistest haigetest on paranenud ning hoiakud on muutunud toetavamaks. *(arengukava alaeesmärk 2.5)*
- Eesti Puuetega Inimeste Koda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon *(arengukava strateegiline eesmärk 3)*

Planeeritud ja elluviidud tegevused detailselt:

- Ajakirja „Sinuga“ väljaandmine ja levitamine – 2 numbrit tiraažiga 700 (I nr mais) ja 1000 (II nr novembris) mahuga 44 lk. Paberajakirja levitatakse EPIKoja võrgustikule ja koostööpartneritele ning EPIKoja üritustel. Ajakiri on kättesaadav raamatukogudes üle Eesti. E-ajakirja levitatakse läbi sotsiaalmeedia ja uudiskirja.
- EPIKoja veebilehe struktuuri kaasajastamine ja veebilehe arendus kasutajasõbralikkuse ja ligipääsetavuse aspektist. I poolaastal alustati EPIKoja veebilehe struktuuri arendamisega eesmärgiga kujundada kasutajasõbralikum, lihtsam, selgem ja kaasaegsem veebikodu. I poolaastal, kaardistati olemasoleva lehe nõrkused ja tugevused, pandi paika lehe uus struktuur ning alustati sisulise materjali ettevalmistamisega. II poolaastal koostati uusi sisutekste. Tegevus jätkub 2019. aastal.
- EPIKoja Facebook kodulehe haldamine ja regulaarne postitamine. FB kodulehel oli 31.12 seisuga 1648 jälgijat.
- EPIKoja uudiskirja koostamine ja levitamine 1 x kuus. Juunis 2018 täitus üks aasta EPIKoja uudiskirja käivitamisest, lugejate tagasiside on olnud positiivne ja uudiskirja avamise aktiivsus oodatust kõrgem. Uudiskirja tellijate arv 31.12.2018 seisuga on 487. 2018. aasta suurim uudiskirja avajate protsent 46,7%, klikitud uudiseid 16,4%.
- Puudega laste vanemate käsiraamatu „Teekond erilise lapse kõrval“ eestikeelse teise kordustrüki 2000 eks turundamine ja levitamine. 2018. aastal levitati pea kogu teine kordustrükk, üksikuid eksemplare on veel saadava Apollo kauplustes.
- Puudega laste vanemate käsiraamatu „Teekond erilise lapse kõrval“ venekeelse trüki 4000 eks turundamine ja levitamine. Nii eesti- kui venekeelse raamatu levitamisel jätkus 2017. aastal alanud edukas koostöö Apollo raamatukaupluste ketiga.
- Kommentaarid, pressiteated, sõnavõttud ja artiklid meedias (tele, raadio, kirjutav ja online meedia) – 45/30
- Osalemine arvamusefestivalil 10-11.08 Paldisk, kus EPIKoja tegevjuht Anneli Habicht modereeris kaasava hariduse arutelu 10.08 Haridus 2.0 alal. Arutelu korraldajad olid MTÜ Eriline Maailm, Astangu KRK ja Haridus- ja Teadusministeeriumi algatus Huvitav kool. Arutelu on järelvaadatav siit: <https://www.youtube.com/watch?v=3fUucsXaHbM&list=PL6dIozwdZ3Cg3XXznarSDisdDfkp2BT2i&index=6>
- EPIKoja strateegiliste koostööpartnerite konsulteerimine puudega inimestele suunatud infomaterjalide ja taotluste koostamisel. I poolaastal andsime ekspertarvamuse järgmistele materjalidele: töötukassa töövõime hindamise (TVH) otsus ja otsuse infoleht ning TVH ühistaotlus, SKA erihoolekandeteenuse infomaterjal, SKA laste ja vanaduspensioniealiste puude tuvastamise taotlus.
- Väljapool HMN rahastust, era-annetajate toel, on alustatud ettevalmistusi käsiraamatu „Teekond erilise lapse kõrval“ eestikeelse parandatud ja täiendatud e-raamatu väljaandmiseks. E-raamat avaldatakse 2019. aasta I poolaastal.

(tegevused seotud arengukava tegevustega 2.2.3, 2.3.3, 2.4.3, 2.5.1, 2.5.3; 3.1; 3.2 ja 3.4)

Lisaks:

- EPIKoja ajaloo esimese pressikonverentsi ettevalmistamine ja läbiviimine 01.03 seoses ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise variraportiga. Pressikonverents osutus edukaks, osales 25 ajakirjanduse esindajat ja koostööpartnerit. Saavutati uudise kajastamine samal päeval kuues erinevas kanalis, sh ETV AK peauudisena, lisaks kirjutava pressi kajastused järgneval nädalal. Pressikonverentsi ettevalmistamisel kasutati välisnõustaja Liisa Past abi.
- EPIKoja voldikute väljaandmine – uuendatud EPIKoja üld-infovoldik tiraažiga 3000 tk (eesti, vene ja ingliskeelse tekstiga). Infovoldikuid levitatakse EPIKoja võrgustikule ja koostööpartneritele.

Alaprojekt 6. Puuetega inimeste kultuurifestival

Alaprojekti eesmärk:

- Kultuurilise tegevuse ja eneseteostuse võimaluste pakkumine puuetega inimestele ja kroonilistele haigetele *(arengukava alaeesmärk 2.4)*

Planeeritud ja I poolaastal elluviidud tegevus:

- Puuetega inimeste XXII kultuurifestivali ettevalmistamine ja läbiviimine 2-3.06 Tartus Vanemuise Kontserdimajas koostöös Tartu Puuetega Inimeste Kojaga

(seotud arengukava tegevusega 2.4.2).

Festivalil osales 30 kollektiivi ja üksikesinejat, kokku 164 inimest. Pealtvaatajaid oli esimesel päeval 400 ja teisel päeval 500. Maakondlikest puuetega inimeste kodadest tõusis esile Võru PIK, mis tuli välja viie kollektiivi ja üksikesinejaga. Viimasel kolmel aastal, nii ka 2018, on osalenud ülevaatusel Tartu II Lastemuusikakooli erivajadustega õpilased, kes on mitmekesisinud festivali kava klassikalise muusika poolega. Žürii kõrgema hinnangu pälvisid Jõhvi Erivajadustega noorte näitering etendusega "Isand", Tartu PIK noorteansambel "Laululind", LEPÜ ansambel kavaga "Kuldne elu" ja Saaremaa PIK ansambel "Viu". Solistidest pälvisid tunnustuse Eduard Nekhajev (Põhja-Eesti PÜ), Tõnis Kalmre (Tartu PIK), Eduard Kartsep (Võru PIK) ja Paula Rammul (Võru PIK). Klassikalise muusika esitajatest tunnustati Joel Mürki, Delissa Filippovit, Kirill Kazakovi ja Maarja Kaplinski. Tantsijatest pälvis tunnustuse Maire Tomera. Lisaks žürii preemiatele valiti mõlemal festivalipäeval ka publiku lemmik. Esimese päeva lemmikuks valiti Tartu PIK segaansambel "Lauluviis" ja teisel päeval Tartu PIK solist Tõnis Kalmre. Paljude kollektiivide ja üksikesinejate kavad olid pühendatud EV100. sünnipäevale.

Alaprojekt 7. Puuetega inimeste päeva konverents

Alaprojekti eesmärgid:

- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatus ühiskonda ning eneseteostuse võimalused on paranenud. (arengukava strateegiline eesmärk 2)
- Eesti Puuetega Inimeste Koda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon (arengukava strateegiline eesmärk 3)

Planeeritud tegevused:

- Puuetega inimeste päeva rahvusvahelise konverentsi ettevalmistamine ja läbiviimine detsembris
- Isikute ja organisatsioonide, kes on edendanud puuetega inimeste ja krooniliste haigete kaasatust ning võrdset kohtlemist, avalik tunnustamine EPIKoja aastaauhindadega
- Puuetega inimeste ja krooniliste haigete ning laiema avalikkuse teadlikkuse tõstmine

(tegevused seotud arengukava tegevustega 2.5.2, 3.1 ja 3.4)

EPIKoda tähistas ÜRO poolt välja kuulutatud üleilmset puuetega inimeste päeva rahvusvahelise aastakonverentsiga „Täiskäik edasi! Puuetega inimeste õigused paberilt pärisellu.“ 28.11 Pärnus. Konverentsi teemafookus oli suunatu ÜRO PIK rakendamisele ja järelevalve seadustamisele. Ettekannetega esinesid EPIKoja juhatuse esimees Monika Haukanõmm, õiguskantsler Ülle Madise ja MTÜ Händikäpp juhatuse liige Margit Rosental-Tustit. Teemakohases poliitilises debatis esindasid erakondi Kaia Iva, Indrek Tarand, Jüri Jaanson, Heli Künnapas ja Marko Šorin. Konverentsi modereeris EPIKoja ja Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige Jakob Rosin. Konverentsil osalesid EPIKoja liikmesorganisatsioonide esindajad, strateegiliste koostööpartnerite esindajad, puudega inimesed, kokku 160 inimest. Konverentsil oli eesti viipekeele- ja kirjutustõlge. Konverentsist tehti otseülekanne EPIKoja Youtube kanalil, salvestus on järelvaadatav siit <https://www.youtube.com/watch?v=1Jqk9ikY84o> Konverentsi kajastas sama päeva uudistesaaates TV3. Osalejate tagasiside konverentsi sisule ja korraldusele oli väga hea. EPIKoja aastaauhindade üleandmisest aastakonverentsil loobuti, kuna 02.03.2018 EPIKoja 25. aastapäeva tänuvastuvõtul anti juba üle EPIKoja teenetemärke.

Alaprojekt 8. Toompuiestee 10 haldus

Alaprojekti eesmärgid:

- Eesti Puuetega Inimeste Koda on tugev, avatud, professionaalne ja jätkusuutlik organisatsioon (arengukava strateegiline eesmärk 3)

- Ümbritseva keskkonna ligipääsetavus ja vaba aja sisustamise võimalused puuetega inimestele ja kroonilistele haigetele on paranenud (*arengukava alaeesmärk 2.4*)

Palbeeritud ja elluviidud tegevused:

- Tööruumide, hooviala ja parkla haldus ja hooldus EPIKoja ja Toompuiestee 10 asuvate EPIKoja liikmesorganisatsioonide tegutsemise eelduste säilitamiseks ja edendamiseks
- Seminari-, ja koosolekuruumide haldus ja hooldus EPIKoja liikmesorganisatsioonide ja koostööpartnerite huvikaitse- ja arendustegevuse võimaldamiseks

Toompuiestee 10 hoone, milles tegutseb lisaks EPIKojale 7 liikmesorganisatsiooni ja SA Eesti Puuetega Inimeste Fond, on ligipääsetav - teisele korrusele pääseb invatõstukiga. Kõigil liikmesorganisatsioonidel on olnud võimalik kasutada kohtumiste, koosolekute kui ka suuremate ürituste korraldamiseks EPIKoja saale, mis mahutavad kuni 60 inimest ja on varustatud kaasaegse tehnika, WiFi ja silmusvõimendiga. Maja hoovis on tasuta parkla u 20 autole. Lisaks osutati hoones õigus- ja psühholoogilise nõustamise teenust, tööhõivealast konsultatsiooni, tööalast rehabilitatsiooniteenust ning pimemassööri teenust.

Täiendavalt käesoleva vahearuaude aluseks olevale tegevusprojektile jätkasime ja jätkame 2018. aastal järgmiste projektide elluviimisega:

2. Õigusnõustamise projekt

(„Õigusnõustamise teenuse osutamine puuetega inimestele“)

(*seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 1 ja 2*). Üleminev projekt 2019. aastasse.

Projekti teema ja eesmärk: Tagada erivajadustega isikutele õigusnõustamine ja abistamine igapäevasel ametiasutustega suhtlemisel ning asjaajamisel.

Projekti rahastaja ja voor: Justiitsministeerium, erivajadustega inimeste õigusnõu konkurss <https://www.just.ee/et/erivajadustega-inimeste-oigusnou-konkurss>

Projekti elluviimise aeg: 01.04.17-31.03.20

Projekti toetuse summa: 150 000.- (sellest 2018 aastal 49 998 .-)

EPIKoja (eeldatav) rahalise omaosaluse summa: 0.-

01.04.2018 algas projekti „Erivajadustega isikute õigusnõustamise kättesaadavuse parandamise tagamine 2017 - 2019” teine tegevusaasta. Projekti eesmärgiks on tagada keskmise, raske ja sügava puudega inimestele õigusnõustamine ja abistamine igapäevasel ametiasutustega suhtlemisel ning asjaajamisel. Õigusabi sisu loob sihtasutus Õigusteenuste Büroo (ÕTB).

2018. aastal osales teenusel kokku 859 sihtgruppi kuuluvat isikut (ootuspäraselt olid aktiivsemad teeninduspiirkonnad Tallinn, Tartu ja Pärnu). Üsna suur on venekeelse nõustamistöö osakaal. ÕTB monitooring näitab, et sarnaselt esimesele projektiaastale, oli sihtgrupi jaoks peamiseks infoallikaks teenuse kohta ametnik. Kasvanud on interneti osakaal ning paljud nimetasid infoaknana tuttavaid/pereliikmeid.

Jätkuvalt on õigusmuredes esikohal perekonnaõigus (mh. väga palju elatisevaidlusi ja hooldusõiguse jagamist, aga ka lahutuse ja varajagamise probleeme), võlasuhted (laenu, üüri suhted). Peamine osa õigusabist toimus kohtumisega õigusnõustamise teel. Juhtumite lahendamisel rakendati vajadusel ka veebisilda (Skype), õigusinfot jagas ÕTB ka telefonitsi ja veebinõustamise teel.

Võrdsema kohtlemise tagamiseks on projekt võimalikult üle-eestiliseks disainitud. Lepingupartneri juristid on valmis nõustama 15-s ligipääsetavas nõustamiskohas üle Eesti koostöös maakondlike puuetega inimeste kodadega. Projekt on planeeritud kestma 2020. a märtsini.

2018.a lõpus saadi kokkulepe Läänemaa Puuetega Inimeste Kojaga, et teenust hakata pakkuma ka Läänemaal elavatele puuetega inimestele. Läänemaa on eelnevalt olnud ainus maakond, kus teenust varasemalt selle projekti raames ei pakutud.

3. Töövõime hindamise ja puude tuvastamise nõustamise teenus (Töövõime hindamise nõustamise projekt) (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2). Üleminev projekt 2019. aastasse.

Teenuse eesmärk: tagada täiendav ja sõltumatu tugisüsteem töövõime ja puude raskusastme hindamist puudutavate küsimuste lahendamiseks

Teenuse rahastaja: Sotsiaalministeerium ja SA Innove vahendusel Euroopa Sotsiaalfond (Euroopa Sotsiaalfondi toetuse andmise tingimused „Töövõime süsteemi toetavad tegevused“.)

Teenuse osutamise aeg: 01.08.17-31.12.20

(Eeldatav) toetuse summa: 33 243,46 2018. aastal, kogu perioodi ulatuses kokku (eeldatavalt) 124 757,00

Eesti Puuetega Inimeste Koda alustas alates augustist 2017 täiendava nõustamisteenuse pakkumist töövõime või puude raskusastme hindamist taotlevatele isikutele ja nende seaduslikele esindajatele.

Nõustamist pakuti kontaktkohtumise, e- posti ja telefoni teel. Kokku nõustati 2018. a. 251 klienti. Keskmine otsesele nõustamistegevusele kulunud aeg ühe kliendi kohta oli 139 minutit, kokku 581 tundi.

Suurim osa pöördumistest oli seotud mittenõustumisega töövõime hindamise ja puude määramise otsustega, mille kohta sooviti esitada vaie. Samuti vajasis kliendid nõustamist, et osata analüüsida ning mõista töövõime hindamise otsuste sisu. Selgitamist vajas ka töövõimereformiga toimuv üldiselt, tervise infosüsteemi kannete olulisus töövõime hindamise protsessis ning abistamine ja juhendamine töövõime ja puude tuvastamise ühis- ja kordustaotluse täitmisel.

2018.a. lõpus viidi teenuse kasutajate hulgas läbi rahuloluküsitlus, mille tulemused näitasid, et klientide rahulolu teenuse kvaliteediga on väga kõrge. Soovitusena koorus küsitlusest, et EPIKoda võiks senisest rohkem jagada infot teenuse olemasolu kohta sihtgrupi hulgas.

2018.a. II poolaastal valmis teenust tutvustav infovoldik eesti ja vene keeles tiraažiga 3000, mida levitatakse koostööpartnerite kaudu nii paber- kui digitaalkandjal potentsiaalsele sihtgrupile.

Lisaks nõustati Eesti Töötukassa poolt korraldatud töö- ja karjäärimesil Tallinnas ning viidi läbi infopäevi ja individuaalseid nõustamisi Paides ja Jõgeval.

4. Võtmepädevuste projekt

(ESF Innove Võtmepädevuste koolitusprojekt SA Pro Civitas elluviimisel koostöös EPIKojaga)
(seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2 ja 3)

Projekti teema ja eesmärk: Koostöös SA Pro Civitas-ega jätkati 2018. aastal võtmepädevuste koolituste projekti elluviimist 12 Eesti maakonnas. Sihtgrupiks olid puuetega täiskasvanud tööealised inimesed. Koolitusprogrammi järgselt toimusid võtmepädevuste koolitused 45 h ulatuses 10-liikmelistes gruppides üle Eesti – kogu projekti jooksul kokku 40 gruppi, millest 2018. aastal koolitati 15 gruppi. Koolituste läbiviimist korraldas SA Pro Civitas, EPIKoda omalt poolt toetas tegevusi puude- ja kroonilise haiguse-spetsiifilise erivajaduse kompetentsiga.

SA Pro Civitas viis 3.03 läbi koolitajate ja projekti tegevmeeskonna koolitusseminari Tammiku avatud kunstikeskuses, kus osaled projekti õpinõustaja Meelis Joost. Koolitusel anti ülevaade koolitusrühmades osalejate soovidest ja tulemustest, laiemalt tutvustati sotsiaalvaldkonna arengusuundi, uusi teenuseid, koolitusvõimalusi ning tehti ettevalmistusi projekti viimaseks faasiks kuni 31.08.2018. Samuti arutati, kuidas on mõttekas sellises vormis edaspidigi koostööd teha.

SA Pro Civitas andis koostöös EPIKojaga sisse uue rahastustaotluse SA-le Innove koostöö jätkamiseks sarnase koolitustsükli raames alates 2019. a. Kahjuks ei jõudnud taotlus positiivse rahastusotsuseni.

Koolitatavad on jäänud võtmepädevuste koolitusprogrammiga väga rahule. Rühmade täituvus on olnud hea, väljalangemise protsent peaaegu olematu. Väljakutseks osutus väga erinevate erivajadustega täiskasvanute koolitamine ühe ja sama grupi koosseisus, kuid professionaalsete ja loovate koolitajate panuse ja EPIKoja oskusteabe koostöö osutus see siiski edukaks. Koostöö on andnud kõigile osapooltele jõudu ja teadmisi, kuidas paremini sihtgrupi vajadusi katta.

Projekti rahastaja ja voor: SA Innove „Struktuuritoetuse andmise tingimused täiskasvanute võtmepädevuste arendamiseks“ <http://www.innove.ee/et/struktuuritoetused/2020/taotlejale/votmepadevused>

Projekti elluviimise aeg: 01.02.17- 31.08.2018

Projekti toetuse summa: 23 400.- kogu projekti perioodi ulatuses, sellest 9100.- 2018 aastal.

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

5. **EPIFondi investeeringute projekt** (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 3)

Projekti eesmärk: Kaasajastatada Eesti Puuetega Inimeste Koja koolitus- ja arenduskeskuse Toompuiestee 10, Tallinn, seminari- ja koosolekuruumide esitlustehnikat ja teostada maja välisfassaadi ja katuse hädavajalikke hooldustöid. Investeeringud ja soetused on vajalikud EPIKoja ja liikmesorganisatsioonide tegutsemise eelduste säilitamiseks ja edendamiseks ning huvikaitse- ja arendustegevuse võimaldamiseks.

Projekti tegevused 2018. aastal: Teostatakse Toompuiestee 10 maja välisfassaadi ja katuse hädavajalikke hooldustöid.

Projekti rahastaja: HMN/ SA Eesti Puuetega Inimeste Fond, investeeringute ja soetuste taotlusvoor

Projekti elluviimise aeg: 05.12.2017-31.05.2018

Projekti toetuse summa: kokku 8976,00, sellest 2018. aastal 7923,00

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 1250,00

2018. aastal teostati projekti käigus katuse hooldustööd (survepesu ja värvimine), mis aitavad vältida katuse läbiroostetamist ja vihmavee tungimist hoone konstruktsioonidesse. Lisaks teostati lihtsamaid siseviimistlustöid hoone interjööris olemasolevate kahjustuste likvideerimiseks.

Investeeringud ning kaasaegne koolituste, seminaride ja koosolekute läbiviimiseks soetatud vajalik tehnika aitavad lisaks EPIKoja ja liikmesorganisatsioonide jätkusuutlikkuse toetamisele muuta hoonet atraktiivsemaks potentsiaalsetele rentnikele ja seeläbi suurendada EPIKoja võimekust teenida omatulu hoone halduskulude katmiseks.

6. **Elukaare projekt**

„Elukaar – ajaleht eakatele“ (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2 ja 3)

Projekti eesmärk ja teema: Informeerida regulaarselt ilmuva ja lugejale tasuta kättesaadava ajalehe kaudu eakaid riigi sotsiaalpoliitikast, innustada eakaid aktiivsele eluviisile ja jagada kogemusi eakate ühingute tegevusest Eestis.

Projekti tegevused 2018. aastal: anti välja 9 numbrit tiraažiga 2000 ja levitati kõigis

Eesti maakondades pensionäride ühenduste kaudu.

Projekti rahastaja: HMN

Projekti elluviimise aeg: 01.01-31.12.18

Projekti toetuse summa: 14 000-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

Projekt "Elukaar - sild eaka ja riigi vahel" on jätkuprojekt: Sotsiaalministeeriumi Eakate poliitika komisjoni häälekandja Elukaar hakkas ilmuma 1998. aasta septembrikuus ja on sellest ajast saati regulaarselt lugejani jõudnud. Ajaleht kajastab eakate poliitika elluviimist Eestis nii riigi, omavalitsuste kui ka rohujuuretasandil, käsitleb kõrvkõrvalikke eakaid puudutavaid probleeme ning tutvustab meetmeid, mis on nende lahendamiseks ette võetud. Regulaarselt kajastati eakate inimeste elu riigis, nende ettevõtmisi ja argiprobleeme, püüdes nii innustada neid aktiivsele elulaadile ja tööprotsessis osalemisele. Kajastati pensionäride ühenduste tegevust, et eakate ühinged saaksid üksteiselt õppida ja et sel moel innustada eakaid

inimesi elama aktiivset elu. Ajaleht on leidnud oma kindla niši, lugejate positiivseid vastukajaid arvestades on Elukaar oma praegusel kujul end igati õigustanud - kindlasti osalt ka seetõttu, et päevalehed pööravad eakate ettevõtmistele ja elulaadile kurvastavalt vähe tähelepanu. Elukaar levitatakse maakondade sotsiaalosakondadesse, pensionäride ühendustele ja päevakeskustele, sotsiaalkeskustele, hooldekodudele ning teistele sotsiaalasutustele. Ajalehe levitamisele aitavad kaasa kolm vabatahtlikku. Saamaks tagasisidet ilmunud materjalidele on ajaleht pidevalt korraldanud kohtumisi oma lugejate ja autoritega. Nii olid 2018. aasta esimesel poolel Elukaare lugejate ning autoritega kohtumised Tartu Väärikate Ülikoolis, Soomepoiste Leskede klubis ja Tallinna Kesklinna Sotsiaalkeskuses. Projektijuht ja ajalehe toimetaja on Ene Veiper.

7. **Käsiraamatu kordustrukü projekt** (*seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2*). Üleminev projekt 2019. aastasse.

Projekti teema ja eesmärk: Puudega laste vanemate käsiraamatu „Teekond erilise lapse kõrval“ kättesaadavuse parandamine

Projekti tegevused 2018. aastal: käsiraamatu „Teekond erilise lapse kõrval“ ettevalmistamine parandatud ja täiendatud kordustrukü ja e-raamatu väljaandmiseks 2019. aasta I poolaastal.

Projekti rahastaja 1: eraannetajad

Projekti elluviimise aeg: 01.01-30.06.2019

Projekti toetuse summa: 31.12.2018 seisuga on annetusi laekunud kokku 2010.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

2016. aastal eesti keeles ja 2017. aastal vene keeles avaldatud käsiraamatu esmane, 2. ja 3. kordustrukü on lõppenud, kuid lapsevanemate ja ka valdkonna spetsialistide nõudlus raamatu järele püsib. 4. trüki ettevalmistamisel viiakse käsiraamatu sisu kooskõlla vahepeal muutunud seadusandlusega. 2019. aastal kavandatakse 4000 eestikeelse ja 2000 venekeelse raamatu väljaandmist ja levitamist ning e-raamatu väljaandmist.

2018. aasta I poolaastal lisandused:

8. KÜSK AH-18 projekt

Eesti Puuetega Inimeste Koja sisemine sära (*seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2 ja 3*). Üleminev projekt 2019. aastasse.

Projekti teema ja eesmärk: Tõsta Eesti Puuetega Inimeste Koja (EPIKoja) kui katusorganisatsiooni tegevmeeskonna ja EPIKoja liikmesorganisatsioonide eestvedajate motiveeritust ja omavahelist koosvõimekust saavutamaks kõrgemat tegevusvõimekust puuetega inimeste huvikaitsetöös.

Projekti rahastaja ja vöör: Kodanikuühiskonna Sihtkapital SA, vabaühenduste 2018. aasta arenguhüppe taotlusvöör

Projekti elluviimise aeg: 01.09.18-30.04.19

Projekti toetuse summa: 9775.- kogu perioodi ulatuses kokku

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 650.- kogu perioodi ulatuses kokku

Projekti raames viidi 2018. aastal läbi 2 EPIKoja liikmesorganisatsioonidele suunatud liikmeklubi kohtumist Tallinnas (16 osalejat) ja Tartus (17 osalejat). Tallinnas toimunud liikmeklubis käsitleti puuetega inimeste esindusorganisatsioonide huvikaitse temaatikat ning viidi läbi diabeedialane minikoolitus, Tartus toimunud liikmeklubis keskenduti organisatsiooni juhtimisküsimuste teemadele ja minikoolituse raames saadi ülevaade autismi eripäradest.

Lisaks toimus 18 osalejaga EPIKoja liikmesühingute esindajate ja EPIKoja meeskonna koolitus „Stressi ja läbipölemise vältimine“, mille eesmärk oli omandada teadmised stressist ja läbipölemisest hoidumisest, nende tekkepõhjudest, sümptomitest ja tegevustest ning faktoritest, mis aitavad kaitsta ennast ja teisi stressi ja läbipölemise eest.

Projekti tegevused jätkuvad 2019. aastal, mil viiakse läbi töövarjutuspäevi, 2 liikmeklubi kohtumist ja koolitus „Enesemotiveerimise kunst“

9. PERH koolituste projekt.

Projekti eesmärk: arendada SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla töötajate oskusi puudega patsientidega suhtlemisel. (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2).

Projekti tegevused 2018. aastal: 2 koolituspäeva

Projekti rahastaja: SA PERH

Projekti elluviimise aeg: 01.02-31.05.2018

Projekti toetuse summa: 1340.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

Toimus kaks koolituspäeva 17.04 ja 03.05, millel keskenduti kuulmis-, nägemis-, kõne-, vaimu- ja muu puudega patsientide teemale ning psüühikahäirega patsientidele. Mõlemal koolituspäeval osales 25 õppijat. Koolitaja rolli kandsid EPIKoja liikmesorganisatsioonide esindajad Anne Kõiv, Külliki Bode, Kristi Kallaste, Riina Põderson, Külli Roht, Agne Raudmees, Margit Saluste, katrin Randrüüt ning tegevtootajad Anneli Habicht ja Kristi Rekand. Koolituste projektijuht oli Anneli Habicht. Koolitused ja koolitajad said osalejatelt väga hea tagasiside.

10. Variraporti kättesaadavuse projekt (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 1 ja 3).

Üleminev projekt 2019. aastasse.

Projekti eesmärk: Tagada viipekeelt emakeelena kasutavatele kuulmispuudega inimestele ning punktirja kasutavatele nägemispuudega inimestele ligipääs kokkuvõttele ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise variraportist.

Projekti tegevused 2018. aastal: I poolaastal anti välja 3 eksemplari punktikirjas (asuvad EPIKojas, Eesti Pimedate Liidus ja Eesti Pimedate Raamatukogus) ja II poolaastal alustati variraporti lühendamist valmistamiseks ette viipekeelse videona väljaandmist ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise variraportist. Viipekeelse video valmimine jääb 2019. aasta I poolaastasse.

Projekti rahastaja: Annetajad

Projekti elluviimise aeg: 01.03-31.12.2018

Projekti toetuse summa: 31.12 seisuga on annetusi laekunud 1965.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

11. ÜRO õppevisiidi projekt (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2 ja 3).

Projekti eesmärk: Tõsta EPIKoja juhatuse ja variraporti tuumikmeeskonna teadlikkust ÜRO institutsioonide toimimisest, eesmärgiga mõista ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise riigi raporti ja variraporti kaitsmise protsessi ja reglementi.

Projekti tegevused 2018. aastal: õppevisiit Genfi ÜRO puuetega inimeste õiguste komiteesse.

Projekti rahastaja: Osalejate omaosalus

Projekti elluviimise aeg: 04-08.04.2018

Projekti toetuse summa: 2755.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

Õppevisiidil osalesid 7 juhatuse liiget Ulvi Tammer-Jäätes, Senta Ellinor Michelson, Helle Sass, Kaia Kaldvee, Kairit Numa, Monica Lõvi (saatjaga), juhatuse esimees Monika Haukanõmm); tegevmeeskonnast tegevjuht Anneli Habicht ja välissuhete peaspetsialist Meelis Joost ning variraporti projektijuhina Tallinna Puuetega Inimeste Koja tegevjuht Mihkel Tõkke. Kohtumised toimusid ÜRO struktuuridega – ILO puude ja ettevõtluse võrgustiku direktori Stefan Trömeliga, Sotsiaalse ja solidaarse majanduse üksuse juhi Roberto Di Meglio-ga, IDA Rahvusvahelise Puuetega inimeste organisatsioonide alliansi esindajatega, ÜRO Puuetega inimeste õiguste komitee esindaja ning Eesti alalise esindusega Genfis.

12. Kaasava Hariduse projekt. (seotud arengukava strateegilise eesmärgiga 2)

Projekti eesmärk: Toetada kaasava hariduse rakendumist üldhariduskoolides erivajadustega õpilaste vajadustest lähtuvalt.

Projekti tegevused 2018. aastal: EPIKoja esindajate (Anneli Habicht, Helen Kask, Tauno Asuja) ettekanded 8 erineval Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldatu kaasava hariduse arengupäevadel üle Eesti augustis ja septembris 2018.

Projekti rahastaja: Haridus- ja Teadusministeerium

Projekti elluviimise aeg: 15.08-15.09.2018

Projekti toetuse summa: 1000.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

13. EPIFondi kodulehekülje projekt

Projekti eesmärk: Toetada EPIKoja veebilehe tehnilisi ja sisulisi arendustöid.

Projekti tegevused: veebilehe arendustööd

Projekti rahastaja: EPIFond

Projekti elluviimise aeg: 15.12-31.12.2018

Projekti toetuse summa: 583.-

EPIKoja rahalise omaosaluse summa: 0.-

Lisaks osaleti sisulise koostööpartnerina kolmes projektis, millega täiendavaid rahalisi vahendeid ega kohustusi EPIKojale ei kaasnenud:

- Projekt ESF Innove Loomemajanduse koolitusprojekt, elluvijja SA Pro Civitas

Projekti elluviimise aeg: 26.02.2018 – 31.12.2019

Projekti teema ja eesmärk: Koostöös SA Pro Civitas-ega viidi 2018. a. II poolaastal ellu projekti „Tallinna tööhõivepiirkonna pikaajaliste töötute tagasitoomine tööturule loomemajandussektoris“. Projekti sihtgrupiks on pikka aega tööturult eemal olnud inimesed (16-29 aastaseid alates 6 kuust töötuna olemisest ning 29-63 aastased alates 12 kuud töötuna olemisest) ning kellel on soov õppida ja areneda loomemajanduse valdkondades (kunst, tarbekunst, disain, fotograafia, film, audiovisuaalvaldkond, etenduskunstid, restaureerimine, taaskasutus, jne).

Projektitegevustega hõlmatakse 120 pikaajalist töötut, kellest 105 läbib projekti lõpuks erinevad nõustamisteenused, tööklubi ja ja 90 erinevad koolitused sh loomemajandusvaldkonna erialakoolituse, 80 temaatilise tööpraktika, 55 rakendunud tööle ja koostatud 9 äriplani.

Paralleelselt koolitusega (ettevõtlusõpe, loomemajandusvaldkondade erialaõpe) toimub tööklubi, kus täiendatakse sihtgrupi liikmete tööotsingualaseid oskusi. Projekti käigus on osalejatel võimalik saada psühholoogilist, sotsiaalset ja/või võlanõustamist. Kõigile projektis osalejatele koostatakse karjääriplaan ning lisaks pakutakse karjäärinõustamist. Peale koolituste ja tööklubi läbimist suunatakse osalejad tööpraktikale.

EPIKoda omalt poolt toetas projekti tegevusi puude- ja kroonilise haiguse-spetsiifilise erivajaduse kompetentsiga. 2018. a. alustas 3 koolitusgruppi, toimunud on 3 infopäeva, kus EPIKoja esindajad osalesid.

- Projekt EAS Ligipääsetav turism.

7.11.2018 Tallinnas Maarjamäe lossis toimunud turismiteenuse pakkujatele suunatud ligipääsetavuse teemalise seminari ettevalmistamine (sh lektorite leidmine sihtrühmast) ja läbiviimine koostöös EASiga ja BDA konsultatsioonifirmaga. Osalejate arv 50.

- Projekt „Erivajadustega inimestele telefonipõhise nõustamis- ja suhtlemisteenuse väljaarendamine“ koostöös Kontaktikeskus OÜ-ga.

Projekti elluviimise aeg: 05.11.2018 -26.04.2019.

Projekti teema ja eesmärk: luua hooldatavatele nende üksilduse ja sotsiaalse eraldatuse leevendamiseks telefonipõhine nõustamis- ja suhtluskanal. Projekti otsene eesmärk on töötada välja uudne sotsiaalteenuse kontseptsioon, mis võimaldab teenust edukalt pilootida ja seejärel osutada.

3.2. Ettevalmistused

Palume kirjeldada ettevalmistusi projekti elluviimiseks

EPIKoja tegevusprogramm hõlmab erinevaid alaprojekte, mille läbiviimisega seotud mitmed ettevalmistused. Ettevalmistuste ja tegevuste läbiviimise eest vastutab alaprojekti juht või tegevjuht. Kõik tegevused arutatakse läbi meeskonnas, raamatupidamisteenuse osutajaga ja kooskõlastatakse tegevjuhi ning juhatuse esimehega. Projekt tervikuna kinnitatakse juhatuses.

- Huvikaitse ja poliitikakujunduses osalemiseks ja EPIKoja seisukohtade esitamiseks erinevatele osapooltele eelneb materjalide läbitöötamine, edastamine võrgustikule, esitatud ettepanekute koondamine ja täpsustamine ning seejärel ühisseisukoha väljatöötamine ning esitamine.
- Arendustegevuste korraldamiseks kaasame liikmesorganisatsioone, et saada teada nende arenguvajadusi.
- Alaprojektide ja tegevuste ettevalmistusprotsess hõlmab kontseptsiooni loomist, sisutegevuste ja eelarve detailset planeerimist, meekonnatööd, teavitamist, info kajastamist kodulehe, Facebook kodulehe, uudiskirja ja liikmete meililisti vahendusel ning aruandlust. Projekti ettevalmistavate tegevuste töökeskkonnana kasutatakse ka Google Drive pilveteenust.

3.3. Praktiline korraldus

Palume kirjeldada praktilisi tugitegevusi (transport, side jms)

Tallinnas Toompuiestee 10 asuvas EPIKoja kasutuses olevas hoones on väga head võimalused tegevuste läbiviimiseks ning igapäevase administreeriva töö tegemiseks. Majas on suur ja väike saal-seminariruum, kokku mahutab maja kuni 60 inimest, mistõttu on huvikaitse-, info- ja arendustegevuste läbiviimine EPIKoja liikmesorganisatsioonidele ja puuetega inimestele oluliselt lihtsam ja pingevabam. Maja on ligipääsetav ratastoolis inimestele. Kohapeal on olemas WiFi, arvuti, telefonikasutamise võimalus ka maja külalistele. Suures saalis on suur internetiühendusega televiisor, mis võimaldab läbi viia virtuaalseid koosolekuid. Lisaks on suur saal varustatud vaegkuuljate tarbeks mõeldud silmusvõimendi süsteemiga. Tänu EPIFondi investeeringute ja soetuste voo rahastusele 2017-2018 on EPIKoja seminariruumid saanud senisest võimsama dataprojektori ning statsionaarse, senisest suurema ekraani ja uue wifi-ruuteri võrra kasutajasõbralikumaks, ligipääsetavamaks ning kaasaegsemaks. Samuti teostati sama toetuse abil hoone katuse survepesu ja värvimine. (vt ka 3 Elluviidud tegevused lõpuosa, Täiendavad projektid). Maja ees on parkla ligikaudu 20 autole. Sündmuste planeerimisel ja võrgustiku kaasamisel kasutame lisaks traditsioonilistele viisidele vabavaralisi veebipõhiseid tööriistu (nt Google Drive), mis kiirendavad ja tõhustavad tööprotsesse.

3.4. Saavutused

Kas saavutati püstitatud eesmärgid?

Loeme 2018 aastaks planeeritud projekti tegevused plaanipäraselt läbiviiduks ja eesmärgid saavutatuks.

2018. aasta peamiseks saavutuseks kujunes **ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni (edaspidi ÜRO PIK) täitmise variraporti (edaspidi variraport) eestikeelse pika versiooni väljaandmine**. Jaanuaris ja veebruaris töötati intensiivselt variraporti sisu- ja keeleteoimendamise, kujundamise ja trükiks

ettevalmistamisega, samal ajal valmistuti variraporti esitlemiseks ja pressikonverentsiks. Õnnestunud ja ühtlasi EPIKoja ajaloo esimesele pressikonverentsile 01.03 järgnes variraporti esitlemine EPIKoja liikmetele 02.03. Märtsist kuni juunini esitlesime variaraporti tulemusi Riigikogu sotsiaalkomisjonis, Sotsiaaldemokraatliku erakonna ja Vabaerakonna fraktsioonis, uuele tervise- ja tööministrile, Tartu Ülikooli sotsiaaltöö tudengitele ning EPIKoja liikmesorganisatsioonide üritustel. Samaaegselt levitasime paberkanjal variraportit ministeeriumidele ja rakendusasutustele, riiklikele institutsioonidele, omavalitsustele ja omavalitsusliitudele, kõrgkoolidele ja uuringuasutustele ning raamatukogudele ja avaldasime kirjalikke tutvustusi (nt ajakirja Sotsiaaltöö mainumbris). Variraportile õnnestus saavutada laiaulatuslik meediakajastus (12 kajastust eri kanalites, sh AK peauudis ja sotsiaalkaitseministri usutlus AK otse-eeত্রis 01.03.18). Variraporti ÜRO-le esitamise ja kaitsmisprotseduuri ettevalmistamiseks korraldati EPIKoja juhatuse ja variraporti tuumiktiimi õppevisiit ÜRO puuetega inimeste õiguste komiteesse. Paralleelselt alustasime raporti lühendamise ja tõlkimisega, et see esitada ÜRO puuetega inimeste õiguste komiteele tähtjaks 11.02.2019. Variraporti ÜROle esitamise ja kaitsmise ettevalmistamisega seotud tegevused jätkuvad 2019. aastal.

Olulisteks huvikaitse saavutusteks loeme **12.07.2018 toimunud kohtumist Vabariigi Presidendi Kersti Kaljulaidiga**, et tutvustada variraportit ja puuetega inimeste valdkonna peamisi arengukohti. EPIKoja delegatsioon koosseis juhatuse esimees Monika Haukanõmm, tegevjuht Anneli Habicht, ÜRO PIK variraporti projektijuht Mihkel Tõkke, Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige Jakob Rosin, Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees Tiit Papp, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu juhatuse liige Tom Rüütel. Kohtumisel sõlmitud kokkuleppe kohaselt saadeti presidendi kaaskirjaga variraporti paberversioon kõigi Eesti kohalike omavalitsuste juhtidele.

Samuti oli märgilise tähtsusega **08.10.2018 kohtumine peaminister Jüri Ratasega**, et tutvustada variraportit ja puuetega inimeste valdkonna peamisi arengukohti, samuti probleeme puuetega inimeste organisatsioonide rahastamisel- EPIKoja delegatsioon koosseis olid juhatuse esimees Monika Haukanõmm, tegevjuht Anneli Habicht, Põhja-Eesti Pimedate Liidu juhatuse liige Janne Jerva, Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees Tiit Papp, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu juhatuse liige Tom Rüütel.

Olulise ja kauaoodatud huvikaitse tegevuse tulemusena saavutati **ÜRO PIK järelevalve seadustamine alates 01.01.2019** Õiguskantsleri seaduse täiendamise näol. Järelevalvet hakkab teostama Õiguskantsleri institutsioon, eeldatavalt tihedas koostöös EPIKoja ja EPIKoja liikmesorganisatsioonidega.

Teine oluline huvikaitse teema – **puuetega inimeste diskrimineerimise kaitse valdkondade laiendamine Võrdse Kohtlemise Seaduses** – on samuti EPIKoja ja Võrdse Kohtlemise Võrgustiku (mille liige EPIKoda on) survestamise tulemusena on 2018. aastal edasi liikunud. Vastav eelnõu on läbinud 1. ja 2. kooskõlasturingi ning olnud arutelul Vabariigi Valitsuses, kuid käesoleva aruande esitamise seisuga kahjuks Valitsusest edasi Riigikogusse liikunud ei ole. Teadaolevaks takistuseks on justiitsministeeriumi vastuseis eelnõus kirjeldanud diskrimineerimise kaitse valdkondade laiendamisele kõigi haavatavate sihtgruppide lõikes.

2018. aastasse jäi ka ligi kolm aastat veninud ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri **määruse Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele, kehtestamine** (kehtib alates 03.06.2018) ehitusseadustiku rakendusaktina, mille valmimisse EPIKoda ja liikmesorganisatsioonid on aktiivselt panustanud.

Kokku esitati poliitikakujundajatele ja rakendusasutustele **52 ettepanekut, arvamust ja eksperthinnangut** puuetega inimeste ja krooniliste haigete eluolu puudutavatel teemadel. Näiteks sotsiaalhoolekande valdkonnas: **abivahendite** kättesaadavuse parandamine, **sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse** hinna tõstmine, **hooldajapuhkuse** juurutamine, puudega inimeste õiguste arvestamisettepanek **pensionikindlustuse seaduses**; tervishoiu valdkonnas: **puuetega inimestele tasuta hambaravi** kättesaadavuse parandamine, **töötervishoiu ja tööohutuse seaduses** töötajate õiguste kaitse, patsiendikindlustuse seaduse ettevalmistamisel **patsientide õiguste kaitse**; muudes valdkondades: **ÜRO PIK järelevalve seadustamine** (õiguskantsleri seadus), ligipääsetavuse aspektide lisamisettepanek **muinsuskaitse seadusesse**, puuetega inimeste õiguste arvestamisettepanek **liiklusseaduses**.

Töövõime hindamise ja puude tuvastamise nõustamisteenus on peale käivitamist 2017. a augustis saavutanud 2018. aastal intensiivse koormuse. Teenusele pöördujate arv on üldjoontes kasvanud, mis

tähendab, et teadlikkus teenusest on tõusnud. Samas on teenusele pöördujate arv olnud kuude lõikes väga kõikum. 2018. aasta lõpus viidi läbi rahuloluküsitlus teenuse kasutajate hulgas, milles nii eesti- kui venekeelsed vastajad andsid teenuse kvaliteedile väga hea hinnangu.

2018. aasta tegevustest väärrib veel väljatoomist, et **oleme võrreldes varasemaga aktiveerinud EPIKoja huvikaitse tegevusi tervishoiu valdkonnas**, asudes senisest tihedamasse koostösse Eesti Haigekassa (nt puuetega inimeste hambaravi teemal), Terviseameti (nt patsiendihutuse teemal) ja Tervise Arengu Instituudiga ning liitudes Connected Health klastriga. Alates 2018. aastast on EPIKojal lisaks EPF noorte tööruhmale (Lembe Kullamaa Eesti Reumaliidust) esindaja ka EPF digitööruhm (Janek Kapper Eesti Põletikulise Soolehaiguse Seltsist), lisaks esindab patsiendiorganisatsioon Valmar Ammer Eesti Seljaajusonga- ja Vesipeahaigete Seltsist PERH eetika tööruhm. EPIKoja esindajad on olnud ettekandjate ja panelistide rollis nii Eesti kui rahvusvahelistel tervishoiu teemalistel konverentsidel, tuues esile patsientide õigused ja huvid. **Huvikaitse tegevusi 2018. aastast oluliselt rohkem soodustati puuetega inimeste hambaraviks al 01.01.2019.**

Milline on olnud sihtgrupipoolne tagasiside? Millised probleemid on lahendamata ning kas on vajadus jätkutegevusteks? Palume siinkohal viidata, mis meetodil kogutud informatsiooni põhjal te eelnevatele küsimustele vastasite.

Sihtgrupi tagasiside kriitilisem osa, mida on väljendanud peamiselt pöördumistega EPIKoja poole, samuti sotsiaalmeedia vahendusel, on olnud seotud **KOV sotsiaalteenuste puuetega inimeste vajadustele mittevastamise ja ebahätlase osutamisega**, suure halduskoormusega teenuste taotlemisel, sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse ebapiisava kättesaadavusega, erihoolekande teenuste süsteemi ja järjekordade pidamise korraldusest arusaamise keerukusega.

Märgatavalt on kasvanud pöördumised seoses **kohtus esindamise vajadusega** (iseäranis KOV sotsiaalteenuste valdkonnas) – puudega inimesed hindavad, et riigi õigusabi kvaliteeti kohtus esindamisel ei vasta alati inimeste puudespetsiifilistele vajadustele, eriti psüühikahäiretega pöördujate puhul ning otsivad vastavat teenust sageli EPIKojast. EPIKoja esmatasandi õigusnõustamise teenus ega töövõime hindamise ja puude tuvastamise nõustamise teenus ega ei hõlma kumbki kohtus esindamist. **Püsib vajadus strateegiliseks hagelemiseks**, millele EPIKoda finantsvahendite piiratuse tõttu seni vastata pole suutnud.

EPIKoja liikmesorganisatsioonide hulgas **tekitas segadust Hasartmängumaksu seaduse muutmise protsess**, mis ei ole olnud piisavalt läbipaistev ja kaasarárkimist võimaldav, kuid on samas olulise mõjuga puuetega inimeste organisatsioonide rahastamisele. Puudega laste perede poolt on kerkinud küsimusi seoses Põhikooli- ja Gümnaasiumiseaduse muutmisega.

2018. aastal on EPIKoja liikmesorganisatsioonid taaskord avaldanud **muret seoses organisatsioonide tegevuse ebapiisava rahastuse, ebaproportsionaalselt suure haldus- ja aruandluskohustusega ja vabatahtliku töö osakaaluga ning organisatsioonide eestvedajate järelkasvu puudumise ja liikmeskonna vähenemise/vananemisega**. Jätkuvalt püsib investeeringute vajadus. Probleeme valmistab ka keeruline bürokraatia avalike teenuste pakkumises osalemisel, nt riigihangete kaudu, mis vähendab liikmesorganisatsioonide ehk kodanikuühiskonna võimalusi sotsiaalhoolekande valdkonnas aktiivseks panustamiseks.

Tagasisidet oma tegevusprogrammi tegevuste edukuse hindamiseks oleme kogunud suulise ja kirjaliku tagasisidena tegevustele (nt koolituste tagasiside lehed ja e-vormid, arvamused sotsiaalmeedias).

3.5. Jätkutegevused

Kas ja kuidas on planeeritud projekti jätkutegevused?

Jätkame tegevuste elluviimist 2019. aastal, lisaks oleme esitanud ning plaanime tulevikus esitada täiendavaid taotlusi nii EPIFondi kui teistesse avanevatesse taotlusvoorudesse. Oleme avatud uute algatuste läbiviimiseks, kui need kattuvad meie põhikirjaliste eesmärkidega. Nii käesoleva kui tulevaste tegevusaastate tegevused lähtuvad 2016 aastal koostatud EPIKoja arengukavast 2017-2023, mis omakorda tugineb EPIKoja põhikirjale.

3.6. Majanduslik külg

Kas projekti elluviimiseks otsiti ka täiendavaid ressursse? Kui jah, siis palume kirjeldada täiendava finantseerimise otsinguid ja sellega seoses tekkinud tähelepanekuid, esinenud raskuseid

EPIKoja põhikirjaliste eesmärkide elluviimiseks hoiame end kursis erinevate lisarahastuse võimalustega (ESF vahendid, Norra finantsmehhanism, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Euroopa Komisjon jm), võimaluse korral valmistame ette täiendavaid projektitaotluseid.

2017 aastal käivitatud ja 2018. aastal jätkunud ning 2018. aastal lisandunud edukate täiendavate projektide kohta on detailne info aruande osa 3 Elluviidud tegevused lõpus. Kaks projektitaotlust 2018. poolaastal osutusid ebaedukaks:

- 1) Veebruaris 2018 osalesime Tallinna linnavalitsuse hankel linnale kuuluva 30 objekti ligipääsetavuse kaardistamisel. EPIKoja hankepakkumine sisaldas objektide mõõtmisi, hindamist kohapeal ning aruande koostamist, samuti intervjuusid, kohtumisi ja koosolekuid ning transporti. Tööde teostamise aeg vastavalt hinnapäringus toodud tingimustele, 7 tööpäeva objekti kohta. Hankepakkumine oli summas 21 690 eurot. Hinnapakkumine ei osutunud soodsaimaks, mistõttu EPIKoda hanget ei võitnud. Hanke võitjaks osutus EPIKoja liikmesorganisatsioon Tallinna Puuetega Inimeste Koda.
- 2) Aprillis 2018 esitasime taotluse KÜSKi ja EV100 teavitustoe vooru, mille kaudu oli võimalik saada toetust EV100 kingituste ja sündmuste teavitustegevustele ning jäädvustamisele. EPIKoja kingitus Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks oli ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni täitmise variraport „Puuetega inimeste eluolu Eestis“. Taotlusvoorust küsisime toetust variraporti levitamisele, ingliskeelse ja ligipääsetavate versioonide (viipekeeles) tarbeks, samuti puuetega inimeste inimõigusi kajastava rahvusvahelise konverentsi korraldamise täiendavaks rahastamiseks (rahvusvahelisel puuetega inimeste päeval, 3.12.2018). Taotluse eelarve oli 9960 eurot. Kokku esitati taotlusvooru 177 taotlust, EPIKoja projekt konkurentsis edukaks ei osutunud.

3.7. Järeldused, ettepanekud

Palume kirjeldada projekti rakendamisel ilmnunud probleeme. Kas sooviksite veelkord taolise projekti elluviimisega tegeleda?

Üldiselt oleme suutnud nii tegevuskavas planeeritud kui täiendava koormusega toime tulla ja aastaks planeeritud eesmärgid saavutada. Tegevmeeskonna suure töökoormuse tõttu on probleemne toimetulek järjest suureneva koormusega seadusloomes kaasaraäkimisel. Tunneme puudust juriidilise ettevalmistusega meeskonna liikmest, samuti tervishoiu valdkonna kompetentsist. Meeskonnas töötab küll jurist, kuid tema tööülesanded tulenevad otseselt sotsiaalministeeriumi tellimuse kaudu ESF rahastusel osutatavast nõustamisteenusest ega sisalda huvikaitselisel eesmärgil õigusaktide eelnõude juriidilist analüüsi.

Kinnitame, et soovime jätkata projekti elluviimist 2019. aastal, samuti tulevikus. Projekt EPIKoja tegevusprogramm 2018 oli EPIKoja põhikirjaliste eesmärkide elluviimise oluline rahaline tugisammas, ilma milleta EPIKojal ei oleks õnnestunud osaleda tõhusalt poliitikakujundamisel, avalikkuse teavitamisel ega liikmesorganisatsioonide arendamisel. EPIKoja põhikirjaliste eesmärkide jätkusuutlikuks saavutamiseks on oluline kaaluda projektipõhise toetuse asendamist tegevustoetusega, mille periood oleks 3-5 aastat.